

УДК 342.562:346.61

DOI: 10.31359/1993-0941-2020-40-27

О. І. Зозуля, доктор юридичних наук, доцент,
завідувач наукового сектору порівняльного
конституційного та муніципального права
НДІ державного будівництва та місцевого
самоврядування НАПрН України

ПИТАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАСТОСУВАННЯ «ЗЕЛЕНОГО» ТАРИФУ

Анотація. *Виконано аналіз конституційності законодавства про застосування в Україні «зеленого» тарифу на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, у тому числі охарактеризовано викладені у конституційному поданні від 17.07.2020 р. № 3/332(20) доводи щодо його неконституційності. Обґрунтовано пріоритетні напрями удосконалення конституційно-правових засад застосування «зеленого» тарифу в Україні.*

Ключові слова: *конституційність, оскарження, Верховна Рада України, «зелений» тариф, електрична енергія*

Постановка проблеми. Застосування в Україні «зеленого» тарифу на законодавчому рівні первинно було передбачено ще законами України від 25.09.2008 р. № 601-VI і від 01.04.2009 р. № 1220-VI. Підхід до врегулювання даних питань парламентом,

а не урядом протягом близько 12 років не викликав питань щодо його конституційності. Сьогодні ж застосування «зеленого» тарифу для закупівлі електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії, встановлюється Законом України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII [10] шляхом внесення змін до Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV [6]. У подальшому законами України від 25.04.2019 р. № 2712-VIII, від 11.07.2019 р. № 2755-VIII і від 21.07.2020 р. № 810-IX вносились низка змін і доповнень до законодавчих положень, що стосуються застосування «зеленого» тарифу. При цьому вказані законодавчі норми комплексно закріплюють заходи стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, а не тільки конкретний тариф на таку електричну енергію. Хоча, як відзначає Б. В. Деревянко [1, с. 66], Верховна Рада України та органи виконавчої влади регулюють діяльність у сфері «зеленої» енергетики загалом хаотично і безсистемно, допускаючи порушення прав окремих груп виробників енергії.

Як відомо, конституційність означених положень законодавства була оскаржена до Конституційного Суду України за конституційним поданням 47 народних депутатів України від 17.07.2020 р. № 3/332(20) [3]. Серед підстав такого оскарження зокрема названо порушення Верховною Радою України принципу поділу влади, права власності Українського народу, принципів соціальної спрямованості економіки та збалансованості державного бюджету. У зв'язку із цим, беручи до уваги важливість забезпечення неухильного дотримання Конституції України, вбачається актуальним здійснення аналізу конституційності законодавства про застосування «зеленого» тарифу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика конституційності законодавства про застосування «зеленого» тарифу безпосередньо не була предметом ґрунтовних наукових досліджень. Водночас загальні особливості законодавчого регулювання «зеленого» тарифу на електричну енергію як механізму стимулювання відновлюваної енергетики в Україні раніше вже розглядали Б. В. Деревянко [1], В. М. Комарницький [2], Б. А. Костюковський [5], І. С. Сагайдак, Т. М. Чорна,

Н. Л. Авраменко [14] та ін. Разом із тим дані дослідження стосуються здебільшого лише окремих аспектів правових засад використання альтернативних джерел енергії та запровадження «зеленого» тарифу на електричну енергію, залишаючи поза увагою питання цілісності та конституційності законодавства у даній сфері.

Саме тому **метою статті** є поглиблений аналіз конституційності законодавства про застосування в Україні «зеленого» тарифу на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, характеристика викладеної у конституційному поданні від 17.07.2020 р. № 3/332(20) аргументації щодо його неконституційності, а також обґрунтування напрямів удосконалення конституційно-правових засад застосування «зеленого» тарифу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи конституційність законодавчого встановлення Верховною Радою України заходів стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, насамперед слід визначити наявність або відсутності щодо цього конституційних повноважень у парламенту чи інших органів державної влади.

Так, визначений ст. 6, ч. 2 ст. 19 Конституції України [4] принцип поділу державної влади передбачає її здійснення органами законодавчої, виконавчої та судової влади, які функціонують лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. При цьому перелік повноважень Верховної Ради України згідно з ч. 2 ст. 85 Конституції України визначається виключно Конституцією України, визнання чого знайшло відображення і у практиці Конституційного Суду України (наприклад, Рішення від 10.06.2010 р. № 16-рп/2010). Серед конституційних повноважень Верховної Ради України, які мають відношення до предмета даного дослідження, насамперед слід вказати прийняття законів, а також визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики (пп. 3, 5 ч. 1 ст. 85 Конституції України).

Визначення у ст. 92 Конституції України тих питань, які підлягають законодавчому регулюванню, не перешкоджає прийняттю Верховною Радою України законів і з інших питань,

прямо не визначених даною нормою Конституції України. Такий же підхід викладено у Рішенні Конституційного Суду України від 02.03.1999 р. № 2-рп/99 [13], а саме, що законами України можуть регулюватися інші питання, «вирішення яких відповідно до Конституції України не належить до повноважень інших органів державної влади».

Оскільки прийняття законів з питань стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії прямо не віднесено до компетенції Верховної Ради України, вона може правомірно це здійснювати, лише якщо положення щодо застосування «зеленого» тарифу можуть розглядатись як засада відповідної державної політики та/або якщо регулювання даних питань не віднесено до повноважень інших органів державної влади.

Виходячи з мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 02.03.1999 р. № 2-рп/99, засади внутрішньої і зовнішньої політики (які мають визначатись Верховною Радою України) – це «відправні ідеї, основні принципи стратегічної лінії діяльності держави» у відповідних сферах. Такі засади «є базою для проведення політики органами виконавчої влади, зокрема Кабінетом Міністрів України». Викладене розуміння засад внутрішньої політики вказує на їх основоположний, концептуальний характер для діяльності держави, водночас не висуваючи чітких вимог до змісту, формулювання, рівня деталізації таких засад. З одного боку, засадам державної політики нерідко дійсно властива порівняно висока лаконічність та абстрактність (наприклад, засади внутрішньої та зовнішньої політики за Законом України від 01.07.2010 р. № 2411-VI).

З іншого боку, вказане не перешкоджає розглядати положення статей 9¹, 9² Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV та інші законодавчі норми, що стосуються застосування «зеленого» тарифу, як такі, що узагальнено становлять засади державної цінової та тарифної політики. Тим більше, що у законодавчій практиці також має місце розширений підхід до розуміння засад державної політики, наприклад, у Законі України від 11.09.2003 р. № 1160-IV і Законі України від 05.02.2015 р. № 156-VIII, які не тільки визначають принципи, а і досить розгорнуто регламентують відповідні сфери суспільних відносин.

Як слушно наголошено у конституційному поданні від 17.07.2020 р. № 3/332(20) [3], саме Верховна Рада України має право визначати засади внутрішньої цінової політики, а безпосередньо реалізовувати її шляхом встановлення цін та тарифів повинні уповноважені органи виконавчої влади.

Водночас слід дещо не погодитись із суб'єктом конституційного оскарження, що Верховна Рада України у статтях 9¹, 9² Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV нібито вже сама безальтернативно встановила «розміри «зеленого» тарифу та весь механізм його розрахунку виключно на законодавчому рівні». У дійсності в даному разі положення статей 9¹, 9² Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV визначають не конкретно сам розмір «зеленого» тарифу, а лише детальні правила для його формування та застосування спеціально уповноваженим органом виконавчої влади — Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Саме остання згідно з ч. 1 ст. 9¹ Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV і своєю Постановою від 30.08.2019 р. № 1817 й встановлює, переглядає та припиняє дію конкретного «зеленого» тарифу на електричну енергію, здійснюючи тим самим правозастосування та реалізацію відповідної державної політики.

Таким чином, встановлені Верховною Радою України правила формування та застосування «зеленого» тарифу є засадами відповідної державної політики, на підставі яких уповноважений орган виконавчої влади й реалізує таку державну політику шляхом встановлення конкретних цін та тарифів.

Окремої уваги варте питання про «втручання» парламент у всупереч принципу розподілу влади у сферу повноважень виконавчої гілки влади.

Як відомо, згідно з пп. 1, 3 ст. 116 Конституції України Кабінет Міністрів України забезпечує здійснення внутрішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, а також проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики. У Рішенні Конституційного Суду України від 13.06.2019 р. № 5-р/2019 прямо визначено, що повноваження з проведення цінової політики у сфері енергетики належать до компетенції саме Кабінету Міністрів України. Проте вказане

лише у загальних рисах визначає напрями діяльності Кабінету Міністрів України, до яких прямо не віднесено нормативно-правове регулювання питань тарифікації закупки електричної енергії. Натомість уряд має забезпечити реалізацію визначених Верховною Радою України засад відповідної державної політики та виконання законів України, у тому числі й тих, які визначають правила встановлення «зеленого» тарифу.

Обґрунтовуючи наявність у Кабінету Міністрів України повноважень щодо встановлення «зеленого» тарифу, суб'єкт конституційного оскарження звертається до Рішення Конституційного Суду України від 02.03.1999 р. № 2-рп/99. Зокрема, у його мотивувальній частині визначено, що забезпечення проведення цінової політики урядом означає реалізацію ним визначених відповідним законом України основних начал встановлення і застосування цін і тарифів, що логічно включає регулювання цін (тарифів) [13]. Разом із тим дане Рішення Конституційного Суду України стосується виключно справи про комунальні послуги, а конкретні доводи (не висновки) органу конституційної юрисдикції поза їх контекстом не можуть беззастережно застосовуватись щодо змістовно інших правовідносин. Крім того, у Рішенні Конституційного Суду України від 02.03.1999 р. № 2-рп/99 також наголошено, що уряд при забезпеченні проведення цінової політики має реалізувати основні начала встановлення та застосування тарифів, які визначені саме законом України.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, відповідно до статей 1, 2 Закону України від 22.09.2016 р. № 1540-VIII [9] є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, на який покладено державне регулювання, моніторинг та контроль діяльності з забезпечення купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом. Конституція України предметно не регламентує компетенцію центральних органів виконавчої влади, тому тут не йдеться про можливе втручання парламентом у сферу повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Натомість парламент, законодавчо визначивши правила засто-

сування «зеленого» тарифу, тим самим заклад правові засади правозастосовної діяльності даного органу.

На думку суб'єкта конституційного оскарження, роль Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, зводиться лише до організаційно-технічних функцій щодо арифметичного розрахунку «зеленого» тарифу, а не його встановлення [3]. Проте більший або менший обсяг дискреційних повноважень регулятора не впливає на те, що у правовій площині саме Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, на підставі Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV встановлює і застосовує конкретний «зелений» тариф.

Таким чином, беручи до уваги конституційні вимоги до правової визначеності повноважень органів державної влади, наразі на Кабінет Міністрів України прямо чи опосередковано не покладено виключні повноваження щодо встановлення «зеленого» тарифу. У зв'язку з цим законодавче визначення Верховною Радою України правил встановлення «зеленого» тарифу не є перебиранням повноважень уряду чи інших органів виконавчої влади і може розглядатись у контексті конституційних повноважень парламенту приймати закони з «інших питань», вирішення яких не належить до конституційних повноважень інших органів державної влади.

У конституційному поданні від 17.07.2020 р. № 3/332(20) [3] звертається увага на економічну необґрунтованість, невиправданість та надмірний розмір витрат держави на придбання за «зеленим» тарифом електричної енергії, виробленої з використанням природних ресурсів, які є об'єктами права власності Українського народу. Це нібито «є грубим порушенням права власності українського народу», «суперечить соціальній спрямованості економіки» та «завдає шкоди інтересам суспільства».

При виробництві електричної енергії з альтернативних джерел енергії, щодо якої встановлюється «зелений» тариф, дійсно використовуються природні ресурси України, які згідно з ч. 1 ст. 13 Конституції України є об'єктами права власності Українського народу. Разом із тим встановлення того чи іншого розміру тарифу на електричну енергію, вироблену з викорис-

танням природних ресурсів України, саме по собі не може порушувати конституційне право власності Українського народу, якщо такі природні ресурси використовуються у порядку, встановленому Конституцією та законами України. Тому тут слід розмежовувати питання ціноутворення та природокористування. Тим більше не можна говорити про «грубий» характер порушень права власності Українського народу через правову невизначеність даної якісної риси.

Відповідно до ч. 4 ст. 13 Конституції України держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Також використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі (ч. 7 ст. 41 Конституції України). У свою чергу, згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 12.02.2002 р. № 3-рп/2002 [11] держава має забезпечувати соціальну спрямованість економіки, зокрема в електроенергетичній галузі, в інтересах як людини, так і суспільства.

При цьому економічна необґрунтованість розміру «зеленого» тарифу залишається лише суб'єктивною оцінкою суб'єкта конституційного подання від 17.07.2020 р. № 3/332(20), а не об'єктивним підтвердженням порушення вимог Конституції України щодо соціальної спрямованості економіки. Адже за даними Секретаріату Енергетичного співтовариства на вересень 2019 р. [15] в Україні має місце значне переважання обсягу прямих субсидій для вугільної енергетики порівняно з виплатами на стимулювання відновлювальної енергетики.

До того ж встановлення «зеленого» тарифу може розглядатись як таке, що безпосередньо відповідає суспільним інтересам щодо стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, що також є одним із проявів соціальної спрямованості економіки. Крім цього, у ч. 1 ст. 65 Закону України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII прямо наголошено, що уряд визначає гарантованого покупця електричної енергії за «зеленим» тарифом «з метою забезпечення загальносуспільних інтересів».

Положення ч. 7 ст. 41 Конституції України стосуються питань використання власності у суспільних інтересах, у даному

разі – належних Українському народові природних ресурсів України для виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії. Водночас вказані правовідносини передують і відокремлені від інших відносин щодо реалізації вже виробленої електричної енергії з альтернативних джерел енергії, в яких і застосовується оскаржуване законодавство щодо обов'язкової купівлі гарантованим покупцем за «зеленим» тарифом такої електричної енергії.

Відтак, частини 1, 4 ст. 13, ч. 7 ст. 41 Конституції України не застосовуються у відносинах з приводу встановлення «зеленого» тарифу та обов'язкової купівлі за ним відповідної електричної енергії гарантованим покупцем, які врегульовані статтями 9¹, 9² Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV і ст. 65 Закону України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII, що знімає питання (не)конституційності останніх.

У конституційному поданні від 17.07.2020 р. № 3/332(20) [3] вбачається порушення законодавством про застосування «зеленого» тарифу вимог ч. 3 ст. 95 Конституції України, за якою держава має прагнути до збалансованості бюджету України. При цьому згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 27.11.2008 р. № 26-рп/2008 [12] означену норму слід розуміти як намагання держави при прийнятті законів, які можуть вплинути на дохідну і видаткову частини бюджету, дотримуватися рівномірного співвідношення між ними.

З цього приводу насамперед відзначимо, що витрати на купівлю гарантованим покупцем електричної енергії за «зеленим» тарифом на час внесення конституційного подання від 17.07.2020 р. № 3/332(20) безпосередньо не передбачались державним бюджетом, будучи лише опосередковано пов'язаними зі зменшенням дохідності державного підприємства «Гарантований покупець» і приватного акціонерного товариства «Національна енергетична компанія «Укренерго». І лише згодом Законом України від 21.07.2020 р. № 810-IX [7] було прямо покладено на Кабінет Міністрів України включення до державного бюджету видатків на фінансову підтримку гарантованого покупця для оплати електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел. Проте якщо витрати на купівлю

електричної енергії за «зеленим» тарифом дійсно негативно впливають на дохідну та/або видаткову частину державного бюджету, правові засади таких витрат (втім, як і будь-яких інших витрат державних підприємств) не можуть розглядатись лише на цій підставі одразу як неконституційні. Положення ч. 3 ст. 95 Конституції України не передбачають оцінку економічної доцільності окремих видатків державних підприємств, тим більше, що стосується їх «необґрунтованості» або втрати внаслідок таких витрат «можливості фінансування суспільно значимих проєктів». Натомість у вказаній ситуації ч. 3 ст. 95 Конституції України вимагатиме здійснення державою спроби врівноважити означені витрати іншими заходами щодо збільшення доходів або зменшення видатків державного бюджету.

Також зауважимо, що положення ч. 3 ст. 95 Конституції України містять обов'язок держави не забезпечити збалансованість державного бюджету, а лише прагнути, намагатись це зробити. Тому сама по собі незбалансованість бюджету (зокрема, в контексті витрат на купівлю електричної енергії за «зеленим» тарифом) не може вважатись порушенням ч. 3 ст. 95 Конституції України.

Отже, закріплення статтями 9¹, 9² Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV і ст. 65 Закону України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII правил встановлення «зеленого» тарифу та обов'язкової купівлі за ним відповідної електричної енергії гарантованим покупцем не є порушенням ч. 3 ст. 95 Конституції України.

Дещо дискусійним є питання відповідності законодавства про застосування «зеленого» тарифу положенням ч. 3 ст. 42 Конституції України, за якою держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності, а також не допускається неправомірне обмеження конкуренції. Дану норму слід розглядати у системному зв'язку з положеннями Закону України від 11.01.2001 р. № 2210-III [8]. Так, він до рис конкуренції відносить змагальність між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг, можливість вибору між кількома продавцями/покупцями, заборону визначення окремим суб'єктом господарювання умов обороту товарів на ринку.

З одного боку, згідно зі ст. 65 Закону України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII гарантований покупець дійсно не може обирати будь-яких продавців електричної енергії, але зобов'язаний купувати на визначених умовах всю електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела. З іншого ж боку, вказане передбачає певну конкуренцію між виробниками електричної енергії з альтернативних джерел щодо досягнення ними ліпших умов отримання «зеленого» тарифу.

Водночас можна погодитись із конституційним поданням від 17.07.2020 р. № 3/332(20) [3], що законодавством було встановлено неоднакові умови для всіх виробників електричної енергії в Україні, зокрема запровадження «зеленого» тарифу надає перевагу для виробників електричної енергії з альтернативних джерел, що не може не впливати на конкуренцію у даній сфері підприємництва. Разом із тим попри ознаки надання переваг окремим суб'єктам господарювання затвердження Верховною Радою України на законодавчому рівні правил встановлення «зеленого» тарифу та обов'язкової купівлі за ним відповідної електричної енергії гарантованим покупцем не може розглядатись як антиконкурентні дії у розумінні ст. 15 Закону України від 11.01.2001 р. № 2210-III, оскільки дія даного закону не поширюється на орган законодавчої влади. Слід зважати й на те, що гарантований покупець електричної енергії за «зеленим» тарифом визначається Кабінетом Міністрів України «з метою забезпечення загальносуспільних інтересів» (ч. 1 ст. 65 Закону України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII). Відповідно у викладеному вище нами не вбачається забороненого ч. 3 ст. 42 Конституції України неправомірного обмеження конкуренції.

Висновки. На нашу думку, положення статей 9¹, 9² Закону України від 20.02.2003 р. № 555-IV та ст. 65 Закону України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII, які визначають правила встановлення «зеленого» тарифу та обов'язкової купівлі за ним гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, є такими, що відповідають ст. 6, ст. 8, частинам 1, 4 ст. 13, ч. 2 ст. 19, ч. 7 ст. 41, ч. 3 ст. 42, ст. 85, ст. 92, ч. 3 ст. 95, пп. 1, 3 ст. 116 Конституції України.

Удосконаленню конституційно-правових засад застосування «зеленого» тарифу в Україні сприятиме уточнення ролі Кабінету Міністрів України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у сфері застосування «зеленого» тарифу, конкретизація загальносуспільних інтересів, на реалізацію яких спрямоване застосування «зеленого» тарифу, забезпечення збалансованості витрат на купівлю за ним електричної енергії гарантованим покупцем, а також посилення конкурентних засад реалізації електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел.

Список використаних джерел

1. Дерев'янко Б. В. Тенденції розвитку законодавства України про «зелені» тарифи на електричну енергію. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 2. С. 62–71.
2. Комарницький В. М. Правові питання використання альтернативних джерел енергії. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 138–145.
3. Конституційне подання 47 народних депутатів України від 17.07.2020 № 3/332(20). URL: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/3_332_2020.pdf.
4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Костюковський Б. А. Оцінка доцільності та можливих наслідків запровадження на законодавчому рівні спеціального «зеленого» тарифу на електроенергію в Україні. *Проблеми загальної енергетики*. 2010. Вип. 1. С. 11–16.
6. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст. 155.
7. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії : Закон України від 21.07.2020 № 810-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. № 63. Ст. 2027.
8. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. *Офіційний вісник України*. 2001. № 7. Ст. 260.
9. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг : Закон України від 22.09.2016 № 1540-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. № 94. Ст. 3068.
10. Про ринок електричної енергії : Закон України від 13.04.2017 № 2019-VIII. *Офіційний вісник України*. 2017. № 49. Ст. 1506.

11. Рішення Конституційного Суду України у справі про електроенергетику від 12.02.2002 № 3-рп/2002. *Офіційний вісник України*. 2002. № 22. Ст. 1069.
12. Рішення Конституційного Суду України у справі про збалансованість бюджету від 27.11.2008 № 26-рп/2008. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. Ст. 3088.
13. Рішення Конституційного Суду України у справі про комунальні послуги від 02.03.1999 № 2-рп/99. *Офіційний вісник України*. 1999. № 10. Ст. 396.
14. Сагайдак І. С., Чорна Т. М., Авраменко Н. Л. «Зелений тариф» як механізм стимулювання відновлюваної енергетики в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. № 10.
15. Analysis of Direct and Selected Hidden Subsidies to Coal Electricity Production in the Energy Community Contracting Parties: Energy Community Secretariat. September 2019. URL: <https://www.energy-community.org/dam/jcr:23503de3-fccd-48f8-a469-c633e9ac5232/EnC%20Coal%20Study%20Report%20WEB.pdf>.

References

1. Derevyanko B. V. (2020). Tendentsiyi rozvytku zakonodavstva Ukrayiny pro «zeleni» taryfy na elektrychnu enerhiyu. *Pravovyy chasopys Donbasu*. № 2, 62–71 [in Ukrainian].
2. Komarnytskiy V. M. (2012). Pravovi pytannya vykorystannya alternatyvnykh dzherel enerhiyi. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 3, 138–145 [in Ukrainian].
3. Konstytutsiynе podannya 47 narodnykh deputativ Ukrayiny № 3/332(20), 17.07.2020. URL: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/3_332_2020.pdf [in Ukrainian].
4. Konstytutsiya Ukrayiny № 254k/96-VR, 28.06.1996. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* (1996). № 30. Art. 141 [in Ukrainian].
5. Kostyukovsky B. A. (2010). Otsinka dotsilnosti ta mozhlyvykh naslidkiv zaprovadzhennya na zakonodavchomu rivni spetsialnoho «zelenoho» taryfu na elektroenerhiyu v Ukraini. *Problemy zahalnoyi enerhetyky. Issue1*, 11–16 [in Ukrainian].
6. Pro alternatyvni dzherela enerhiyi. Zakon Ukrayiny № 555-IV, 20.02.2003. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* (2003). № 24. Art. 155 [in Ukrainian].
7. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakoniv Ukrayiny shcho do udoskonalennya umov pidtrymky vyrobnytstva elektrychnoyi enerhiyi z alternatyvnykh dzherel enerhiyi. Zakon Ukrayiny № 810-IX, 21.07.2020. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny* (2020). № 63. Art. 207 [in Ukrainian].
8. Pro zakhyst ekonomichnoyi konkurentsii. Zakon Ukrayiny № 2210-III, 11.01.2001. *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny* (2001). № 7. Art. 260 [in Ukrainian].

9. Pro Natsionalnu komisiyu, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferakh enerhetykyta komunalnykh posluh. Zakon Ukrainy № 1540-VIII, 22.09.2016. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy* (2016). № 94. Art. 3068 [in Ukrainain].
10. Pro rynek elektrychnoyi enerhiyi. Zakon Ukrainy № 2019-VIII, 13.04.2017. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy* (2017). № 49. Art. 1506 [in Ukrainain].
11. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy u spravi pro elektroenerhetyku № 3-rp/2002, 12.02.2002. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy* (2002). № 22. Art. 1069 [in Ukrainain].
12. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy u spravi pro zbalansovanist byudzhetu № 26-rp/2008, 27.11.2008. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy* (2008). № 93. Art. 3088 [in Ukrainain].
13. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy u spravi pro komunalni posluhy № 2-rp/99, 02.03.1999. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy* (1999). № 10. Art. 396 [in Ukrainain].
14. Sahaydak I. S., Chorna T. M., Avramenko N. L. (2018). «Zelenyy taryf» yak mekhanizm stymulyuvannya vidnovlyuvanoyi enerhetyky v Ukraini. *Efektyvna ekonomika*. № 10 [in Ukrainain].
15. Analysis of Direct and Selected Hidden Subsidies to Coal Electricity Production in the Energy Community Contracting Parties: Energy Community Secretariat. September 2019. URL: <https://www.energy-community.org/dam/jcr:23503de3-fccd-48f8-a469-c633e9ac5232/EnC%20Coal%20Study%20Report%20WEB.pdf> [in English].

А. И. Зозуля

**Вопрос конституционности законодательства
о применении «зеленого» тарифа**

Аннотация. *Выполнен анализ конституционности законодательства о применении в Украине «зеленого» тарифа на электрическую энергию, произведенную из альтернативных источников энергии, в том числе охарактеризованы изложенные в конституционном представлении от 17.07.2020 г. № 3/332(20) доводы относительно его неконституционности. Обоснованы приоритетные направления совершенствования конституционно-правовых основ применения «зеленого» тарифа в Украине.*

Ключевые слова: конституционность, обжалование, Верховная Рада Украины, «зеленый» тариф, электрическая энергия.

O. I. Zozulia

The Issue of the Constitutionality of the Legislation on the Application of the «Green» tariff

***Summary.** The analysis of the constitutionality of the legislation on the application in Ukraine of the «green» tariff for electric energy produced from alternative energy sources, has been performed. The arguments set forth in the constitutional petition of July 17, 2020 № 3/332(20) regarding its unconstitutionality has been characterized. Today, the Laws of Ukraine of 20.02.2003 № 555-IV and 13.04.2017 № 2019-VIII do not set specific tariffs for electric energy produced from alternative energy sources, but comprehensive measures to stimulate its production. The rules of formation and application of the «green» tariff established by the Verkhovna Rada of Ukraine should be considered the principles of the relevant state policy, based on which the authorized executive body implements such state policy by setting specific prices and tariffs. The Cabinet of Ministers of Ukraine does not have the exclusive authority to establish a «green» tariff.*

It is determined that the settlement by the Verkhovna Rada of Ukraine of the issues of establishing the «green» tariff is in the public interest to stimulate the production of electric energy from alternative energy sources, which ensures the social orientation of the economy. Significant state expenditures for the purchase of electric energy at the «green» tariff do not indicate the unconstitutionality of the legislation on the application of the «green» tariff, but the need for the state to take measures to balance the state budget. Legislative introduction of the «green» tariff establishes different conditions for electric energy producers in Ukraine, giving preference to electric energy producers from alternative energy sources, which affects competition in this area of business.

It is proved that the provisions of the legislation, which determine the rules for establishing the «green» tariff and mandatory purchase by a guaranteed buyer of electric energy produced from alternative energy sources, meet the Constitution of Ukraine on separation of powers, property rights of the Ukrainian people, social orientation of the economy, striving for a balanced budget and the prohibition of unlawful restrictions on competition.

The priority directions of improvement of constitutional-legal bases of application of the «green» tariff in Ukraine are substantiated, namely: clarification of the role of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the National Commission for State Regulation in the Spheres of Energy and Utilities in the Sphere of

Application of the «green» tariff; concretization of general public interests, on the realization of which are aimed at the application of the «green» tariff; ensuring the balance of costs for the purchase of electric energy by a guaranteed buyer; as well as strengthening the competitive basis for the sale of electric energy from alternative energy sources.

Keywords: constitutionality, appeals, Verkhovna Rada of Ukraine, «green» tariff, electric energy.